

Foregående Skivehuus Amt, eller Sallingland.

III. Aalborghuusamt.

Aalborghuusamt har sit Navn af det gamle Slot i Aalborg, kaldet Aalborghuus, hvor fordem Lehnmændene før Souverainiteten og siden Amtmændene eller Stiftamtmandene over Aalborgstift have boet. Dette Amt kaldes endnu i daglig Tale Himmersyssel. Om Aalborghuusamt er allerede noget forhen meldt ved Aalborgstift Pag. 401, hvilket den gunstige Læser ville behage at eftersee.

Dette Aalborghuusamt er eet af de største Amter i Jylland, thi dets kontribuerende Hartkorn er 11700 Tønder, foruden det frie Hartkorn til Herregaarde og Præstegaarde. Udi dette Amt ligge de to Kiøbstæder Nibe og Løgstør. Om Staden, Aalborg, som dog ligger i dette Amt og paa Grændserne af Viborgstift, da den halve Deel af Staden ligger i Hornumherred, og den anden halve Deel i Fleskumherred, er allerede Pag. 399 ommeldt, hvorledes den i Kong Kristian den Tredies Tid efter Reformationen blev tagen fra Viborgstift, og ei mere hører dertil, men blev lagt til Vendelboestift, og blev nu giort til Hovedstaden, hvori Stiftets høie Øvrighed, Stiftsamtmanden og Biskoppen, herefter altid skulle boe; og fra den Tid blev Vendelboestift kaldet Aalborgstift, af Stiftets nye Hovedstad.

Udi Aalborghuusamt ligge adskillige smaa ubeboede Holme eller Øer paa denne Side i Liimfiorden, saasom Vaarholm, Kyholm, Klosterholm, og flere saadanne; ligeledes den liden beboede Øe Liv eller Livøe, hvilken findes beskreven i

Sletherred i Biørnsholmssogn No, 12. Aalborghuusamt indbefatter disse sex Herreder, nemlig: 1) Aarsherred; 2) Hindstedherred; 3) Sletherred; 4) Helligherred; 5) Hornumherred; 6) Fleskumherred.

Vi merke nu hvert Herred i Særdeleshed.

I. Aarsherred.

Aarsherred grændser mod Norden til Hornumherred; mod Østen til Hindstedherred; mod Sønden og Vesten til Gislumherred. Det indbefatter 14 Landsbyekirkesogne, hvilke ere: 1) Brorstrupsogn; 2) Ravnkildesogn; 3) Haverslevsogn; 4) Aarsogn; 5) Haubroesogn; 6) Hornumsogn; 7) Hyldebjergsogn; 8) Fleisborgsogn; 9) Ulstrupsogn; 10) Gundestedsogn; 11) Blæresogn; 12) Æidrupsogn; 13) Skivumsogn; 14) Giversogn.

Vi merke nu hvert Sogn især:

1) **Brorstrupsogn** bestaaer af Brorstrup; Meilbye; Smorup, hvor Præstegaarden ligger, og paa dens Grund findes en Deel Høye, som kaldes Tinghøye, Skioldshøye, og en bred ottekantet Høy. Man seer ogsaa Rudera af St. Annækapel, som strax efter Reformationen blev nedbrudt, og dets Materialier forbrugte til Brorstrupkirkes Istandsættelse. Veirhøy, en eneste Gaard; Holm, en eneste Gaard.

2) **Ravnkildesogn** er det ene Annex til Brorstrupkirke. Dertil hører: Overravnkildebye; Nederravnkildebye; Nysombye; Fyrkildebye; Lillerørbekbye; Brorstrupbye; Skorupbye, hvorved ligger en Skov; Nørlund, en anseelig Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 33 Tdr. 4 Skpr. 1 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 5 Tdr. 7 Skpr. 2 Alb., Mølleskyld 3 Tdr. 1 Skp. 2 Fkr., Bøndergods 325 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr. 2 1/4 Alb., Skovskyld 1 Skp. 2 Fkr., Mølleskyld 2 Tdr. 5 Skpr. 1 Fkr., Tiender 73 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr. 2 1/2 Alb. Under Hovedgaardstaxten ligger Nørvadsmølle, Lundhuset, og tre smaa Steder, nemlig Damborg, Skaldborg og Trods, hvis Beboere have Opsigt med Skoven. Kirken ligger paa en høi Bakke og har et anseeligt Taarn; af Kirkebakken udspringer en Kilde eller Væld, som flyder idelig baade Vinter og Sommer, og har givet Navnkilde sit Navn.

3) **Haverslevsogn** er det andet Annex til Brorstrupsogn. Dertil hører: Haverslevbye; Vestbye; Gammelovervad, en eeneste Gaard; Nyeovervad, en eeneste Gaard; Stavsgaard, en eeneste Gaard, liggende ved et lidet Bierg, kaldet Stavsbiereg; oven paa samme Bierg udskyder et deiligt Vandspring.

4) **Aarsogn**; hvortil hører: Aarsbye; Gundestrupbye; Svenstrupgaard; Vesteravstrupgaard; Dybvadsmølle; Østeravstrupgaard; Stenildbye; Slemstrup; Tandrupgaard; Sostrupbye; Pitzelbye; Dalgaard; Revshale; Tolstrupbye; Dalsgaard; Aarsgaard; Pugholm; Dronningholm. Paa Aarsbyemark løber en Aae imellem to høie Bakker; ved Aarsbye er ogsaa et hedensk Offersted af Steen, hvor Odin blev dyrket. Imellem Aars og Gundestrupbyer ligger Kiemperøgelen, som er en stor Steendynge, 36 Alen lang og 4 Alen breed, hvorunder ligger den Kiempe Kajul begravet, som sloges med en anden Kiempe, Gunthi kaldet, om to Gaarde i Svenstrup, og slog ham ihjel. Man har endnu her i Egnen denne gamle Sang: Gunthi ville Kajul jage, Med sit Spyd og med sin Stage; Jog dog Kajul Gunthi tilbage, Saa hans Halsbeen maatte knage; Nu ligger Gunthi i Jorden kold. Og Svenstrup hører til Aars saa bold. Ved Svenstrup vises den Kiempe Gunthis Grav, omgivet med store Kampestene.

5) **Havbroesogn** er Annex til Aarskirke. Dertil hører: Nørrehavbroebye; Sønderhavbroebye; Havbroegaard, en uprivilegeret Sædegaard, meget smukt opbyggt; dens Hovedgaardstaxt er 11 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 44 Tdr. 6 Skpr., Tiender 15 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 2 1/4 Alb. Mølgaard, en Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 10 Tdr. 6 Skpr. 1 Fkr., Bøndergods 232 Tdr. 1 Skp. 3 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 6 Tdr. 3 Fkr. 2 Alb., Tiender 47 Tdr. 4 Skpr. Vestergaard; Danholmgaard; Jelstrupbye; Torsgaard, som skal have sit Navn af den hedenske Afgud Thor, som her paa en besynderlig høitidelig Maade blev dyrket, ligesom Odin ved Aarsbye.

6) **Hornumsogn**, hvortil hører: Hornumbye; Hornumbroemølle; Krogstrupbye; Ørndrup, en tiendefrie men ukomplet Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 10 Tdr. 5 Skpr., Bøndergods 34 Tdr. 7 Skpr. 2 Alb., Tiender 18 Tdr. Riise, m eensted Gaard.

7) **Hyllebjergsogn** er det ene Annex til Hornumkirke. Dertil hører: Hyllebjergby; Holmgaard, tre Gaarde; Boltrup, en eeneste Gaard; Svenstrup, en eeneste Gaard. Hyllebjergkirke ligger paa et høit Bierg for sig selv; dette Bierg er saa høit, at det sees langt over Kirken, ihvor høit Kirken end ligger. Udi Høyene paa samme Bierg siges Kong Huglet at være begravet, saa at Bierget derfor i fordum Tid er kaldet Hugletsbjerg, men ved fordervet Udtale er det ved Tidens Længde kaldet Hullebjerg.

8) **Fleisborgsogn** er det andet Annex til Hornumkirke. Dertil hører: Fleisborgby; Æistrupby; Gattenby; Sørupby; Troiborgboel.

9) **Ulstrupsgn** bestaaer af Ulstrupby, paa hvis Byemark er et meget stort Steenalter eller hedensk Begravelse, med en uhørlig, stor Steen, hvilende paa nogle opreiste store Stene. Imellem Ulstrup og Hobroe er paa Heeden ligeledes et stort Steenalter eller hedensk Begravelsesmonument. Sytterupby; Hvorvarpby; Sondrupgaard; Lerredgaard; Helminggaard; Skierupboel; Gyveldgaard; Tavidal; Faderstrupgaard; Graarupgaard.

10) **Gunderstedsogn** er Annex til Ulstrupkirke, men ligger i Sletherred, hvor det findes anført under No. 14.

11) **Blæresogn** bestaaer af Blæreby; Troelstrupby; Langdal, to Gaarde, som tilforn have været et adeligt Herresæde, men beboes nu af Bønder; de have Navn af en lang Dal, som de ligge udi.

12) **Æidrupsogn** er Annex til Blærekirke. Dertil hører: Æidrupsby; Skiørbekby; Kiendal, to Gaarde, liggende i en Dal med adskillige Kildevæld udi; Ælbekgaard, saa kaldet af en derom løbende Bek med en Ellekrat hos. Kiersgaard: Halkier, en Herregaard, som i fordum Tid har tilhørt de katholske Biskopper i Viborg, men ved Reformationen blev sekulariseret og faldt til Kongen og Kronen, men siden af Kong Kristian den Tredie solgt til partikulaire Eiere; dens frie Hovedgaardstaxt er 30 Tdr. 7 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 313 Tdr. 5 Skpr, 1 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 3 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb., Tiender 52 Tdr. Halkiermølle og Skovhuus; Koppesmølle eller Kepsesmølle; Køtzmølle.

13) **Skivumsogn**; dertil hører: Skivumbye; Veggergaard, to Gaarde; Sønderlund, en eenlig Gaard; Lynderup, to Gaarde. Udi dette Sogn er en dyb Søe, som efter gammel Fortæling er kommen ved et forskrækkeligt Jordskielv, da en Bye paa samme Sted sank, og i dens Sted opkom denne dybe Søe.

14) **Giversogn** er Annex til Skivumkirke. Dertil hører: Giverbye; Mosbekbye; Aagaard; Katbyegaard; Astrupgaard.

II. Hindstedherred.

Hindstedherred grændser mod Norden til Hornumherred og Hellumherred; mod Sønden til Mariagerfiord, som løber ind fra Kattegat dybt ind i Landet; mod Østen til Kattegat; og mod Vesten til Gislumherred. Dette Hindstedherred er fordem kaldet Hedenstedherred, og indbefatter 14 Landsbyekirkesogne, hvilke ere: 1) Astrupsogn; 2) Rostrupsogn; 3) Storeardensogn; 4) Vivesogn; 5) Ovesogn; 6) Dalsgaardsgogn; 7) Skeelundsgogn; 8) Visborgsgogn; 9) Alssogn; 10) Ølssogn; 11) Hørbyesogn; 12) Døstrupsgogn; 13) Roldsgogn; 14) Vebbestrupsogn. Vi merke nu hvert Sogn især.

1) **Astrupsogn**, hvis smukke Kirke er ziret med et anseeligt Taarn med Spiir paa. Til Sognet hører: Astrupbye; Tistedbye; Moldrupbye; Axeltorp; Lilleardenbye; Borupbye; Villestrup, en anseelig Herregaard med got Gods, skønne Skove, Fiskedamme og anden Herlighed; den blev Aar 1757 af Kong Friderik den Femte gjort til et Baronie, og er Hovedsædet for Baroniet, hvortil hører ogsaa Krabbesholm og Skivehuus, for den Rosenkrantziske Familie. Dens frie Hovedgaardstaxt er 22 Tdr. 2 Fkr., Skovskyld 47 Tdr. 2 Fkr. 1 Alb., Mølleskyld 8 Tdr. 4 Skpr., Bøndergods 369 Tdr. 1/4 Alb., Skovskyld 14 Tdr. 3 Skpr. 2 Alb., Tiender 70 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 1 1/2 Alb. Villestrupmølle; Vesterskovhuus; Birkeholm; Hilmenshuset; Lavlund; Kirkehøyhuus; Burenholt; Steenberghuus; Kolhøehuus; Draxhuset; Mølberghuset; Skielhuset; Stovhøihuus; Leerbekhuus.

2) **Rostrupsogn** er det ene Annex til Astrupkirke. Dertil hører: Rostrupbye; Lundgaardbye; Munstrupbye; Brøndbergbye; Hedegaard, en Torp; Tostrup, paa hvis Byemark findes Rudera af en Kirke; Viveterp; Blegedbye; Steenskov, et eenligt Sted; Harhøyhuus; Karndal; Østerskovhuus; Vraagaard; Vraamølle; Stubberupmølle; Stampemøllen; Birkevaarde.

3) **Storeardensogn** er det andet Annex til Astrupsogn. Dertil hører: Storardenbye; Hesselholtbye; Veirsholt; Klarlund; Skeelhuset; Alminden; Heienskov.

4) **Vivesogn** ligger ved Mariagerfiord. Dertil hører Vivebye, en stor Bye, som har en privilegeret Kroe og en Skole; Vivemølle, som har sit Vand fra et Væld ved Mæritholt, og udgyder en Bek, der flyder igjennem Vivebye ud i Mariagerfiord; Vivebroe ved Fiorden, har før været et got Ladested for Brændehandel. Dalsgaard, en Herregaard, beliggende meget fornøielig med stor Skov hos og nær ved Mariagerfiord, hvori falder got Fiskerie, saavel som i de ferske Søer paa Godset; Gaarden har frie Udskibningsrettighed i Mariagerfiord ved fire Ladepladser, hvorfor Gaardens Eiere nyder Betaling af Vedkommende. Dens frie Hovedgaardstaxt er 33 Tdr. 1 Skp. 1 Fkr, 1 Alb., Skovskyld 11 Tdr. 1 Skp. 3 Fkr. 2 Alb., Bøndergods 211 Tdr. 4 Skpr. 1 Fkr. 2 3/4 Alb., Skovskyld 6 Tdr. 2 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 12 Tdr. 1 Skp. 3 Fkr., Kongetiende 6 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr. 3/7 Alb. Østergaardbye, hvor der er et Ladested, kaldet Nybroe; Grevlund, en Gaard med tre Beboere, hvortil har været tilforn en vidtløftig Skov, som nu er forhugget; Stevn, en eenlig Gaard, som har to Beboere og tre Gadehuse; Stevnhoved, et Lyststed hos Mariagerfiord, henhørende under Baroniet Villestrup, og Beboes af en Mand, som handler med Brænde, at udsælge til ankommende Skippere; Stevnbek, et Ladested for alt det Brænde, som udskibes fra Baroniet Villestrup; Mæritholt, et lidet Sted; Katrup, som og kaldes de røde Huse, har tre smaa Avlsmænd. Sex Skovhuse og smaa Steder, nemlig Halkier; Nørskovhuset; Holmedalshuus, kaldet Thorkrog, og af omliggende Høye Høigaard; Hansbakke; og Hadsund, et bekiendt Ladested, hvor der er en Skibsbroe, hvortil Brændeskibene kan legge at lade og losse; dette Hadsundladested ligger paa den nordre Side af Mariagerfiord lige over for den kongelige Toldbod i Kiøbstæden Mariager.

5) **Ovesogn**, beliggende ved Fiorden, er det ene Annex til Vivekirke. Dertil hører: Ovebye, som er en stor Bye, hvis Beboere brænde Kalk, som holdes bedre end Gullands Kalk, naar den er vel brændt i Kalkovnen; denne Kalk, som opgraves halvanden Alen neden under Jordskorpen, kaldes gemeenlig Mariagerkalk. Paa Overbyes Mark ligge disse Kalkgruber, og ere meget dybe, afsatte i Hvelvinger og Piller, og oven paa dem pløies og saaes. Paa Overbyemark findes og en Bakke med hvidt Kride. Ovebroe og Ladested er nu øde og forfalden; dog, findes derved en Deel Pæle i Fiorden, hvilket Sted kaldes Skibenhylle, fordi Fartøier har i forrige Tider ligget her om Vinteren, medens Brændehandelen var i sin beste Flor her i Mariagersfiord. Ovegaard, en frie, men ukomplet Herregaard, som før Reformationen har tilhørt Mariagerkloster. Til denne Gaard har i fordom Tid været stor overflødig Skov, men nu ikkun maadelig; derimod har den nu mere Sædeland. Dens frie Hovedgaardstaxt er 25 Tdr. 1 Skp. 1, Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 7 Tdr. 3 Skpr. 2 Fkr., Bøndergods 114 Tdr. 7 Skpr, Tiender 34 Tdr. 1 Skp. 1 1/2 Alb. Ovegaardsmølle; Stuberupbye, har 4 Beboere; Hostvedbye; Kielstrupbye, paa hvis Mark sees Rudera af Ophøiskirkegaard; Barsbøl, en Gaard, som beboes af 4 Bønder, der brænde Kalk, hvortil de hugge Materien ud af en Bakke under en ung Buskekrat. Kaals, har 2 Beboere, og kaldes ogsaa Karlsgaard; nogle Skovhuse, som kaldes Nagentoft, Laanhuset, Grønholt, det røde Huus, som ogsaa kaldes Færgestedet, liggende ved Mariagerfiord lige over for Mariager.

6) **Valsgaardssogn** er det andet Annex til Vivekirke. Dette Sogn, hvis Kirke ligger to Mile fra Hovedsognet, bestaaer meest af smaa Torper og eeneste Steder, vidtløftig adspreedte, nemlig: Valsgaardbye, paa hvis Mark findes en Steenstue eller et stort hedensk Alter hos Balsgaardsbek; Risebye, som har Lyngheeder, Skov- og Heedetørv; ved Byen er en langagtig Høy eller Kiempegrav, kaldet Langbeenrises Høy, som blev dræbt af Vidrik Verlandsøn. Kaals- eller Karlsgaard, har 2 Beboere; Kaalsmølle; Herredsdal, har 3 Beboere; Hieds, et Heedehuus; Toftegaard, har 4 Beboere, derhos er en liden Buskekrat; Staverslund, har 2 Beboere, og er et got Ladested. I Marken ere to Huse, kaldes Staverlands Heedehuse. Krogen, eller Buedalskrogen, bestaaer af endeel Huse, som ere bygte langs ned ad

Mariagersfiord imod Hobroekiøbstæd; Skovboe, har 3 Beboere; Røkkendal, har ogsaa 3 Beboere; Bramslev, en stor Bondegaard med Lyng og Tørveskiær, og paa dens Heede er bygt et Huus, kaldet Bramslevheedehuus; Nakkedal; Ulstrupgaarde, har 3 Beboere; Friisdal, har 2 Beboere, og ligger i en stor smuk Dal; strax derved paa en høi Bakke er bygt et Huus, kaldet Friisdalshuus. Skovsgaard, en liden fornøielig Selveiergaard, beliggende ved Mariagerfiord, og har et beqvemt Ladested til Brændehandel at udskibe.

7) **Skeelundsogn** bestaaer af Skelumbye og Vedumbye.

8) **Visborgsogn**, hvis Kirke er en anseelig Korskirke, er Annexet til Skeelundsogn. Dertil hører: Visborgbye; Visborg, en Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 81 Tdr. 4 Skpr. 1 Fkr., Bøndergods 302 Tdr. 2 Skpr. 1/2 Alb., Skovskyld 14 Tdr. 6 Skpr. 2 Alb., Tiender 33 Tdr. 4 Skpr. Gaarden har af Kong Friderik den Anden frie Birk og Birkeret, og holdes hver Onsdag Birketing paa Gaarden. Havnøe, en Herregaard, beliggende paa en Odde i Mariagerfiord, og har en beqvem Ladeplads, saa og en smuk Udsigt til Fiorden og de forbiseilende Skibe; dens frie Hovedgaardstaxt er 50 Tdr. 6 Skpr. 2 Alb., Bøndergods 266 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr. 1/2 Alb., Skovskyld 12 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr., Mølleskyld 5 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr., Tiender 23 Tdr. 4 Skpr. Glerupbye; Glargaarden; Kaarupmølle; nogle Skovhuse.

9) **Alssogn**. Dertil hører: Alsbye; Helberskovbye; Harslevgaard, var først en frie Herregaard, men ukomplet, men nu er den indrettet til Bøndergaarde; dens frie Hovedgaardstaxt er 24 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr., Mølleskyld 5 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr. Odde, een Gaard; Budumbye; Fruerlundbye; Hurupbye; Hedegaard; Tofte een Gaard; Kragelund; Sillegaard; Landgrendhuus. Ved Strandkanten her i Alssogn har fordum været Saltkiedeler.

10) **Ølssogn** bestaaer af Ølsbye, som ligger i en Dal, og er paa Nordsiden omskandset med høie Bakker. Igiennem Byen gaaer en Bek, som skiller to Gaarde og Huse fra det øvrige af Byen. Østen for Byen i en tæt begroet Underskov ligger to Steenhobe, opreiste af store Stene og i en Runddeel omkringsatte, kaldet den store og lille Steenstue; men vesten for Byen ligger

den bekiendte Ølsskieppe, som er en Hule, meget breed oven til og i Grunden dyb og smal, lignende den kongelige Skibsdok paa Kristianshavn, hvor de kongelige Orlogsskibe repareres i. Udi Byen Øls ere mange Kildevæld og Vandspring, endog udaf de høieste Bakker. Haltostrupbye, ligger ogsaa i en Dal, imellem et Kiær paa søndre Side og høie Bakker paa den nordre Side; denne Bye grændser paa østre Siden lige til den Kiøbstæd Hobroes Vesterfiord.

11) **Hørbyesogn** er det ene Annex til Ølssogn. Dertil hører: Hørbye, en stor Bye, som har 30 Gaarde og Huse, beliggende ved nysbemeldte Vesterfiord; ved Byen er en Søe, kaldet Hørbyesøe. Toberupbye; Hovstrup, to Gaarde, hvilke grændse med deres Marker til Kiøbstæden Hobroe; Hegedalbye, grændser med sine Marker til Hobroeøsterfiord, Kirketerp, 2 Gaarde, hvor man seer Rudera af en Kirke, som der har staaet: Hovdalsmølle; desuden 13 Huse, beliggende saa nær ved Hobroe, at intet uden Broen over Fiorden skiller dem fra samme Kiøbstæd.

12) **Døstrupsgn** er det andet Annex til Ølssogn. Dertil hører: Døstrupbye, som har 30 Gaarde og Huse; Finnerupbye.

13) **Roldsgn** bestaaer af Roldbye, hvis Skove har fordem været meget navnkundige for deres Ælde, eftersom man har endnu i Jylland dette Ordsprog: Saa gammel som Træerne i Roldskov. Torupheedegaard.

14) **Vebbestrupsgn** er Annexet til Roldsgn. Dertil hører: Vebbestrupgaard; Ganderupbye; Truebye; Vesterdoensebye; Østerdoensebye; Høndrupbye; Frangdrupgaard; Stokholmsgaard; Hvarrebye.

III. Sletherred.

Sletherred er paa de tre Sider, nemlig mod Vesten, Sønden og Østen omringet med Liimfiordens Vande; men mod Sønden grændser det til Gislumherred i Viborgstift. Dette Herred indbefatter tretten Landsbyesognekirker; hvilke ere: 1) Farstrupsgn; 2) Aistrupsgn; 3) Sebberklostersogn; 4) Lundbyesogn; Næsborgsgn; 6) Sallingsogn; 7) Ondrupsgn; 8) Vildstedsgn; 9) Vindblæssogn; 10) Kornumsgn; 11) Løgstedsogn, hvori, ligger den Kiøbstæd Løgstør; 12) Biørnsholmsogn; 13) Mallesogn; 14) Gundstedsgn. Vi merke nu hvert Kirkesogn især.

1) **Farstrupsgn**; hvortil hører: Farstrupbye; uden for Præstegaarden ligger et stort Kiær, kaldet Viderupkiær, hvor tre Sogne have fælles Græsning. Hornsgaard; Vaar, en Herregaard, som holder Staldstude; dens frie Hovedgaardstaxt er 47 Tdr. 5 Skpr. 1 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 2 Tdr. 1 Skp., Bøndergods 265 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr. 1 1/2 Alb., Mølleskyld 9 Tdr. 3 Fkr., Tiender 73 Tdr. Under Gaarden ligger en stor og ufrie Avlsgaard, og bruges dertil; samme Gaard staaer for 16 Tdr. 3 Skpr. 3 Fkr. 2 Alb. Hartkorn. Vaarmølle; Ørnesgaard; Stavnbye, er et Fiskerleie ved Liimfiorden, hvor der fiskes Mængde af Sild; Lundgaard; Krastrup, en Herregaard, som holder Staldstude; dens frie Hovedgaardstaxt er 38 Tdr. 6 Skpr. 2 Fkr. 1 Alb., Mølleskyld 2 Tdr. 1 Skp. 1 Fkr., Bøndergods 246 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 2 1/2 Alb., Tiender 140 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr. Til denne Gaard er en Deel Fiskestader i Liimfiorden, en fersk Søe og en god Vandmølle. Krastrupmølle, som og kaldes Nyemølle. Kiølbye, hvorved ligger en liden Søe, hvori fiskes nogle graa Fiske. Norden for Kiølbye ligger et høit Bierg, kaldet Marbjerg, paa hvis ene Side udspringer en Kilde.

2) **Aistrupsgn** er Annexet til Farstrupkirke. Dertil hører: Aisstrupbye; Skovhuset; Bunkhuset; Rye eller Ryegaard, en Herregaard, hvis Navn ogsaa skrives Kyøe; denne Gaard har ypperligt Fiskerie i Bredingen, og en vis Afgift af en Deel Fiskesteder i Nibefiord, saavel som af Vegger- og Hadsmanbroer svares aarlig til Gaardens Eier; dens frie Hovedgaardstaxt er 26 Tdr. 1 Skp. 2 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 1 Skp. 1 Alb., Bøndergods 240 Tdr. 2 Skpr. 3 Fkr., Mølleskyld 7 Tdr. 1 Skp. 1 Fkr. 2 Alb., Tiender 29 Tdr. Rødemølle; Viderupgaard. Tæt ved Aistrupkirke ligger en liden Skov, kaldet Kyelskov.

3) **Sebbersogn**. Dertil hører: Sibberkloster, en Herregaard, som ogsaa kaldes Sibbergaard, men har før Reformationen været et bekiendt Kloster baade for Nonner og Munke; dets allerældste Navn skrives Sybørhu, og har været stiftet først i det trettende Aarhundrede; det har staaet under Biskopdømmet i Viborg. Efterat alle Klosterne og det geistlige Gods var blevet ved Reformationen Aar 1536 sekulariserede og lagt under Kronen, kom Sibberkloster ved Mageskifte Aar 1581 i partikuliere Hænder. Klosterkirken paa Gaarden er nu Sognekirken og har forud været bygt tæt til Klosteret, men ligger

nu ved Enden af Gaarden. Til denne Gaard er anseeligt Sildefiskerie i Liimfiorden; dens frie Hovedgaardstaxt er 24 Tdr. 4 Skpr. 2 Alb., Mølleskyld 1 Td. 2 Skpr. 2 Fkr. 2 Alb., Bøndergods 266 Tdr. 3 Skp. 2 Fkr. 2 1/7 Alb., Mølleskyld 4 Tdr. 2 Skpr., Tiender 23 Tdr. Sebbersundbye er et Fiskerleie ved Liimfiorden, og har formuende Bønder; ved denne Bye er Sebbersund, som er et Færgested over Liimfiorden til Hanherred; ved samme Sund er et Bierg, St. Nikolaibierg kaldet, hvor fordem har staaet en Kirke, hvoraf endnu kiendes Rudera. Valdstedbye, er ligeledes et Fiskerleie ved Liimfiorden, hvis formuende Bønder fiske Mængde af Sild sammesteds. Barmerbye, hvor Præstegaarden ligger. Munkegaard; Rinsiegaard.

4) **Lundbyesogn** er Annexet til Sebbersogn. Dertil hører: Lundbye; Lundbyemølle; Frystrupbye; Storeholkegaard; Lilleholkegaard; Møllegaard; Biltoftgaard; store Æskildstrupgaard; lille Æskildstrupboel.

5) **Næsborgsogn**. Dertil hører: Næsborgbye; Tolstrupbye, hvis Beboere have ypperligt Sildefiskerie, saa og af andre Slags Fiske i Liimfiorden; Agersundsgaard, som beboes af 2 Bønder, hvilke skifte med hinanden ved at oversætte Reisende over Vandet eller Færgeløbet, som her kaldes Agersund, fra Sletherred over til Hanherred. Havgaard.

6) **Sallingsogn** er det ene Annex til Næsborgkirke, og bestaaer af Sallingbye, som ogsaa kaldes Skarpsalling; Brønumbye; Brønumgaard; Hemdrupbye.

7) **Ovdrupsogn** er det andet Annex til Næsborgkirke. Til dette Sogn hører: Ovdrupbye; Brorupbye; Brorupholm; Lukholm; Bredhauge; Hedegaard; Hornbekbye; Holgaardmølle.

8) **Vildstedsgn**, hvis Kirke har et firkantet spids Taarn. Dertil hører: Vildstedbye, ved hvilken ligger en stor fiskerig Søe, kaldet Vildstedssøe, hvori findes Mængde af Aal, Giedder, Helt, Aborrer og Skaller. Ved Byen har i fordem Tid været et Slot eller Herregaard, som formodentlig i den bekjendte Skipper Klemens Feide er bleven ødelagt, men Vildstedgods har tilhørt Kronen og Kongen Aar 1592; den har ogsaa havt af Kong Kristian den Tredie sit eget Birk, kaldet Vildstedbirk. Vildstedgaard, som menes at have været den ødelagte Herregaard, hvis Enemærker nu beboes og bruges

af 8 Fæstebønder. Hylstedgaard; Vesterstretgaard; Hornsbekgaard; Grønnenggaard; Gaastedgaard; Halderupgaarde; Fleisborg; Svenstrup.

9) **Vindblæssogn** er Annexet til Vildstedkirke. Dertil hører: Vindblæsbye; Dugelstrupbye; Østerstret; Aarupgaard; Biørnumslet.

10) **Kornumsogn**, bestaaer af Kornumbye, som efter daglig jydsk Udtalt kaldes Qvornum; Paa denne Byes Mark sees Rudera af et stort hedensk Alter, kaldet Qværnen, hvoraf menes at Byen har faaet sit Navn. Østerørbekbye; Smakmølle, er en liden Vandmølle, liggende paa den saa kaldede Løgstørsrimme. Midt imellem dette Sogn og Annexet ligger et Kiær, hvorigiennem løber en Bek, der bøier sig i mange Bugter, ligesom et Øre, og gjør Skiellet imellem begge disse to Sogne; af samme Bek have de to hosliggende Byer, nemlig Østerørbek og Vesterørbek, deres Navne.

11) **Løgstedsohn** er Anneret til Kornumkirke. Til dette Sogn hører: Løgstedbye; Miellerupbye eller Mellerup ligger midt imellem begge Sognekirkerne; Ravnstrupbye; Tollerupgaard; Vesterørbekbye; Løgstør, en Handelsbye eller Kiøbstædsflek; Toftberg, et eenligt Sted; Toftberg, som og kaldes Tidseltoft, en eenligt Sted, Vormestrup; Løgstedkirke ligger for sig selv ude paa Marken, en Fierdingvei østen for Løgstedbye, og ligesaa langt sønden for Løgstør, hvis Beboere søge denne Kirke.

Løgstør, en Handelsbye og Kiøbstædsflek; thi den har Anseelse af en Kiøbstæd, formedelst de smukke teighængte Bygninger, og dens Rettighed til at være en Losse- og Ladeplads, beliggende i en Bugt ved Liimfiorden, hvor nogle høie Grunde eller Sandbanker uden for i Fiorden ligge, hvilke hindre, at de Seilende ikke kan gaae med dybstikkende Skibe høiere op i Liimfiorden, men maae enten opholde sig her nogen Tid, intil at der blive saa høie Vande, at de kan flyde over disse saa kaldede Løgstørgrunde, eller og maae her udlosse deres indehavende Ladning i de smaa fladbundede Kaage, som kan løbe over disse høie Grunde, og transportere Vahrene videre op i Fiorden. Byen har faaet sit Navn deraf, at den er bygt paa nogle smaa Øer og Holme i et Kiær i Løgstedsohn, hvorfor den ogsaa i ældgamle Dokumenter kaldes Løgstedøer. Altsaa ligger Byen paa og imellem Moradser under en lang Række af høie Bakker, som indeholde en Slags Kalksteen. Byens Gaarde og Huse ere smukke murede

og teighængte. Her boe baade Haandværksmestere og nogle Kiøbmænd, som lade deres Fartøier seile paa Norge, Kiøbenhavn og Aalborg. De forommedte saa kaldte Løgstørsgrunde i Liimfiorden ligge tæt uden for Byen, og have allene tre til halvfjerde Fod Vand sædvanlig, saa at intet Fartøi kan ved saa lave Vande seile over dem med sin fulde Ladning, men maae først med stor Bekostning og Besværlighed udlosse enten den halve eller hele Ladning, uden med saa skiel Fiordens Vande undertiden kan voxe høiere. Denne Vanskelighed ved Løgstørs høie Grunde (saa at Liimfiorden paa en kort Distance ei er seildyb nok) hindrer Skibsfartens Flor for de andre oven for Løgstør ved Liimfiorden liggende Kiøbstæder, saasom Thisted og Nøekiøbing paa Morsøe.

Ved denne Bye falder fortræffelig Sildefangst i Liimfiorden, saa og Fiskerie af Helt, Sild, Ørreder, Giedder, Aborrer. Man trækker tvert over Dybet paa den flade Grund over til den anden Side med Sandvaadde, hvorfor Fiskerne betale til Grundeieren en aarlig Afgift, fordi de opdrage Vaaddet paa hans Sandgrund.

Byen har ingen Kirke, men alle Indvaanerne søge Løgstedkirke som deres Sognekirke, hvilken ligger en god Fierdingvei fra Løgstør. Byen har ei heller nogen Magistrat, men ligger under Aars- og Sletherreders Ting, som holdes hver Onsdag her i Byen. Indvaanerne svare Konsumtion, ligesom andre Kiøbstæder. Nogle af Byens Indvaanere, tilligemed en Deel Præster og Proprietairer, holder og belønner en Post imellem Aalborg og Løgstør; hans Posttour er ugentlig to gange, nemlig hver Torsdag- og Søndagften.

Et aarligt Marked holdes her i Byen den 7. Oktober med Qvæg og alle Slags. Fra Løgstør til Aalborg er Landveis 6 Mile; men en halv Miil østen fra Byen er ved Agersund Overfart imellem Himmersyssel og Hanherred.

12) **Biørnsholmsogn** er det ene Annex til Strandbyesogn, som ligger i Gislumherred i Mariageramt. Dertil hører: Biørnsholm, en Herregaard, som i fordem Tid har været et berømt Munkekloster af Cistercienserorden. Dette anseelige Munkekloster blev kaldet Vitskølkloster, paa Latin *Vitæ Schola*, stiftet Aar 1158 af Kong Valdemar den Første. Dette Kloster blev af Kongerne beriget med meget Jordegods, saa at det blev et af de mægtigste og rigeste Klosters i Riget; dets Forstander var en Abbed. Udi dette Kloster har været en latinsk Skole, som blev endog efter Reformationen ved Magt i mange Aar. Ved Reformationen kom dette Kloster og Gods Aar 1536 til

Kongen og Kronen; men Aar 1573 i Kong Friderik den Andens Tid kom det ved Mageskifte i Partikulieres Hænder til Rigens Raad Biørn Andersen, og blev gjort til en Herregaard, som da, efter sin Eiers Navn, blev kaldet Biørnsholm.

Dette Kloster har fordum havt en prægtig Klosterkirke, som siden var Sognekirken, opbyggt efter Mariæ Rotundæ Kirke i Rom, med store Pillere af hugne Stene, hvorpaa er arbeidet i hundrede Aar; men samme prægtige Kirke blev ødelagt af de keiserlige Tropper ved deres fiendtlige Indfald i Jylland Aar 1627. Af denne prægtige Kirke findes endnu store og høie Rudera, stærke Mure og Pillere i Jorden. Derimod er nu en nye Sognekirke Aar 1668 bleven opbyggt, som er det fjerde Huus paa Borgegaarden; samme nye Kirke blev efter Kong Friderik den Tredies Befaling Aar 1668 indviet af Biskop Niels Villadsen i Viborg til Sognekirke i Stedet for den gamle Biørnsholmskirke.

Denne Herregaard ligger tæt ved Liimfiorden, hvoraf daglig Dags kan have ferske Fisk af Aborrer, Giedder, Helt og Skaller; desuden et særdeles vigtigt Aalefiskerie. Paa Herregaardens og Godsets Grund ere Liggsteder for 6 til 8 Fiskerbaade fra Aggerland, hvilke fiske med Pulsvaadde. Af disse Liggsteder svare Fiskerbaadene en aarlig Afgift til Grundeieren; ligeledes svares ogsaa til Gaardens Eier visse Boestadepenge af de Kræmmere af Handlende, som have deres Telte og Boder opslagne paa den Dag, da der aarlig holdes det store Marked, kaldet Klostermarked eller Biørnsholmsmarked, paa Herregaardens tilhørende Grund eller Mark.

Paa Gaarden holdes Staldøxen; dens frie Hovedgaardstaxt er 52 Tdr. 3 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 465 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr., Mølleskyld 12 Tdr. 6 Skpr. 1 Alb., Tiender 103 Tdr. 4 Skpr. Under Biørnsholm hører en liden Sædegaard, liggende strax derved, kaldet Lundgaard, af den omliggende Lund, hvoraf have fornøden Ildebrand, saavelsom og af den lille Skov paa Livøe.

Uden for Gaarden ligge tvende Vandmøller, nemlig: Sønder- og Nørmølle, af hvilke den ene er indrettet til Stampemølle. Paa Biørnsholmsmark tæt ved Herregaarden ligger et Sted, kaldet Aalkirkegaard, hvor Aalkirke fordum har staaet, men forlængst er afbrudt. Munksjørupbye; Østerfald, ere 2 Gaarde; Borregaardbye; Sønderlade, to Gaarde; Trendhuse; Overladebye; Ranumbye, er en stor Bye, hvor den residerende Kapellan til disse Sogne har en Annexgaard at boe i. Paa Ranummark findes et stort Hul, ligesom en Tragt, 30 Alne dybt og oven til ved 20 Alne breed.

Rønbergbye; Kiergaard, hvor efter Fortæling skal have boet Præsten til den afbrudte Aalkirke. Næsbye.

Livø eller Lif, hvis Navn i de allerældste Dokumenter skrives Ligh, er en liden Øe, beliggende i Liimfiorden udi Løgstørbredning eller Viig, og har en meget fornøielig Situation; den er en halv Miil lang, og næsten en Miil i sin Omkreds, stærk begroet med Hessel og anden Skov. Paa Øen ere ikkun to Bøndergaarde, og et lidet Kapel, hvori disse Beboere holde deres Morgen- og Aftenbøn, samt deres Andagt om Søndagen, naar de for haardt Veir, og om Vinteren for Storm og Iis, ei kan komme til Biørnsholmskirke, som ellers er deres rette Sognekirke, men ligger en Miil derfra.

Øen hører til Biørnsholmsherregaard; thi ved Reformationen faldt Øen med Vitskølkloster, nu Biørnsholm kaldet, til Kongen og Kronen; men ved Mageskifte med Kong Friderik den Anden kom den som Klosteret tilhørende Gods tilligemed Klosteret i Partikulieres Hænder. Disse Øeboere bruge selv intet Fiskerie, endskiønt deres Øe ligger midt i Liimfiorden; men deres Naboer paa den ikke langt derfra liggende Øe Fuur ligge her under Livøe bestandig og fiske Aar ud og Aar ind. En Deel Agerboere eller saa kaldte Havgasser ligge ogsaa her under Landet, og fiske med Pulsvodde paa den Tid af Aaret, naar de bruges. Disse Havgasser give Beboerne paa Livøe en vis Andeel af deres Fiskefangst, især Aal, for deres Herberg og Davre, som de i værende Tid har betinget sig hos dem, hvilke Aal kaldes Davreaal, og ere altid de største, beste og fedeste. Fra Livøeland gaaer en smal Grund af en halv Miils Stækning ud i Liimfiorden imod Himmersysselland. Samme Grund bestaaer af lutter smaa Flintestene, og kaldes Lifthap. Paa Siderne af denne Grund er 9 til 10 Favne dybt Vand, og gaaer her stærke Brændinger ind af Søen. Imellem de to Øer Livøe og Fuur løber et stort Dyb, katdet Ravndyb.

13) **Mallesogn** er det andet Annex til Strandbyekirke i Gislumherred paa Mariageramt. Til dette Sogn hører: Mallebye; Hedegaard; Lemdrupgaard; Evenstrupgaard; Østergaard; Brøterupgaard; Vandstedgaarde. Disse to Sogne have tilforn været eet Præstekald for sig selv, men blev i Kong Kristian den Femtes Tid annekteret til Strandbyesogn,

14) **Gundestedsgn** er Annexet til Ulstrupkirke i Aarsherred. Dertil hører Gundested, eller Gundestedgaard, en Herregaard, som holder Staldstude; dens

frie Hovedgaardstaxt er 22 Tdr. 3 Fkr. 1 Alb., Bøndergods 231 Tdr. 2 Skpr., Mølleskyld 3 Tdr. 3 Skpr. 2 Fkr. 2 Alb., Tiender 38 Tdr. 3 Skpr. Borupbye; Lilleastrupbye; Biørnstrupbye; Vormstrupgaard.

IV. Hellumherred.

Hellumherred grændser mod Østen til Kattegat; mod Vesten til Hornumherred og en Part af Hindstedherred; mod Norden til Fleskumherred, og mod Søndnen til Hindstedherred. Dette Herred indbefatter fiorten Landsbyekirkesogne, hvilke ere: 1) Gierdingsogn; 2) Blenstrupsgn; 3) Bælumsgn; 4) Soelbergsgn; 5) Brøndumsgn; 6) Siemsgn; 7) Thorupsgn; 8) Skibstedsgn; 9) Lyngbyesogn; 10) Skiørpingsogn; 11) Fræersogn; 12) Sønderkongslevsgn; 13) Nørrekongslevsgn; 14) Komdrupsgn.

Vi merke nu hvert Sogn især:

1) **Gierdingsogn** bestaaer af Gierdingbye; Risegaard.

2) **Blenstrupsgn** er Annex til Gierdingsogn. Dertil hører: Blenstrupbye, hvor Birketinget holdes; Lindenberg, et Baronie, hvis Hovedsæde er denne Herregaard; dens ældste Navn var Næsholm, og siden Næs eller Nees; denne Herregaard blev Aar 1404 bortskænkent til Viborgbiskopdom for en Sielemesse, efter de katholske Tidens Andagt, at holde i Viborgdomkirke; men ved Reformationen blev den seqvestreret, og Aar 1536 faldt til Kongen og Kronen, indtil den Aar 1561 ved Magestifte i Kong Friderik den Andens Tid kom i Partikulaires Hænder. Gaardens Navn blev Aar 1674 forandret og da kaldet Daasborg; Derefter blev Gaard og Gods af Kong Kristian den Femte Aar 1631 den 31. Januarii oprettet til et Baronie og kaldet Baroniet Lindenberg. Norden for Borgegaarden gaaer Lindenbergaae, over hvilken tilforn holdtes en Færge til at overbringe Reisende; men Aar 1753 blev bygt en Broe over Aaen, 20 Alen lang, og ved Broen er tillige bygt et Broe- og Kroehuus. Under Baroniet hører den store Vildmose, som Aar 1761 blev udskaaren og indrettet til frugtbar Ager og Eng; sammesteds er opført en privilegeret Sædegaard, kaldet Vildmosegaard, paa 32 Tønder Hartkorn, med en anseelig Bygning. Under Baroniet ligger den liden Sædegaard

Tulsted, i Thorupsogn; paa Gaarden holdes Staldstude. Under Baroniet henhøre disse 14 Kirker, nemlig: Gierdingkirke; Blenstrupkirke; Movkirke; Brøndumkirke; Siemkirke; Thorupkirke; Sønderkongslevkirke; Nørrekongslevkirke; Nibekirke; Voxlevkirke; Ællishøykirke; Svenstrupkirke; Gunderupkirke og Nøvlingkirke. Denne Gaards frie Hovedgaardstaxt er 63 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 552 Tdr. 4 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 5 Tdr. 3 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 21 Tdr. 2 Skpr., Kongetiender 66 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr. 1 1/2 Alb., Kirketiender 204 Tdr. 7 Skpr. 2 Fkr. 2 4/6 Alb. Askildstrupbye; Døllerupbye; Horsensbye; Øxenvadmølle.

3) **Bælumsogn**; dertil hører Bælumbye, hvor Herredstinget holdes hver Tirsdag; Bælumgaard; Vorgaard, en Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 26 Tdr. 2 Skpr. 1 Alb., Skovskyld 1 Skp. 1 Alb., Mølleskyld 5 Tdr. 2 Skpr, 2 Fkr., Bøndergods 243 Tdr. 4 Skpr. 1 Fkr., Skovskyld 5 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr., Mølleskyld 8 Tdr. 4 Skpr. Til Gaarden er tre Vandmøller, hvoriblant er Riisstampemølle; nu er Gaard og Gods ved Auktion separeret. Blæsborgbye; Lillebrøndumbye; Dragsgaard, hvis Navn har fordum været Drag, er en stor Avlsgaard, som tilforn har hørt under Herregaarden Vorgaard, men er nu skilt derfra; dens frie Hovedgaardstaxt er 27 Tdr. 7 Skpr. 1 Fkr. 2 Alb. Smediebye.

4) **Soelbergsogn**, hvis Kirke er bygt paa et høit Bierg, og er Annex til Bælumkirke. Dertil hører Soelbergbye; Viffertsholm, en Herregaard, oprettet Aar 1570 af 4 Bøndergaarde, har skiønne Skove og got Fiskerie; paa Gaarden holdes Staldstude; dens frie Hovedgaardstaxt er 59 Tdr. 7 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb.. Bøndergods 301 Td. 3 Fkr., Skovskyld 23 Tdr. 1 Skp. 2 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 2 Tdr. 5 Skpr. 1 Fkr., Tiender 23 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 1/2 Alb. Raarupgaard; Raarupbye; Østerkaarupgaard; Nebelundgaard; Krogvedgaard.

5) **Brøndumsogn** bestaaer af Storebrøndumbye; Æistrupbye; Mølholmbye; Brøndummølle.

6) **Siemsogn** er det ene Annex til Brøndumkirke. Dertil hører: Siembye; Bredal, en eenlig Gaard. I den Østre Ende af Siems Kirkemuur sidder en

Steen, kaldet Blodsteen, naar man skraber noget af samme Steen, kan det strax stille Blod.

7) **Thorupsogn** er det andet Annex til Brøndumkirke. Dertil hører: Thorupbye; Hellumbye, hvorved ligger Madomsøe, som er en Miil rundt om; efter gammel Fortælling skal et Slot have staaet i den østre Side af denne store Søe, men skal være siunket, og skal baade Rudera af samme Slot endnu kiendes og tillige kunde fornemmes af dem som fiske i denne Søe. Aspbye; Ravnhusene; Tulsted, en Herregaard, som vel er tiendefrie, men ei komplet; den ligger under Baroniet Lindenberg; paa Gaarden holdes Staldstude; dens frie Hovedgaardstaxt er 10 Tdr. 1 Alb. Bøndergods 35 Tdr. 1 Skp. 3 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 7 Skpr. 3 Fkr. 2 Alb., Tiender 20 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 2 1/4 Alb. Paa Tulstedmark er en Bakke, kaldet Kapelbakken, hvor man seer kiendelige Spor af en Kirke og Kirkegaard.

8) **Skibstedsogn** bestaaer af Skibstedbye, som menes at have sit Navn af en Aae, beliggende en Fierdingvei fra Byen, og har forud været seilbar, og bruges nu af Bønderne til at fiske i med nogle smaa Knubskibe, paa hvilke de drageer deres Høe i Land. Svanfolkbye, hvor strax ved ligger den store Smidiesøe. Randrup, en Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 26 Tdr. 7 Skpr. 1 Alb.; Bøndergodset er indbefattet under Kongstedlunds kontribuerende Hartkorn, efterdi begge disse to Godser ere samlede.

9) **Lyngbyesogn** er Annex til Skibstedkirke. Dertil hører: Lyngbyebye; Termstrupbye; Termstrupmølle; Torupbye; Lundsgaard, en eeneste Gaard.

10) **Skiørpingsogn**. Dertil hører: Skiørpingbye; Rebildbye; Skindbergbye; Teglggaard, en liden ufrie Sædegaard, liggende under Buderupholm; dens Hartkorn er 11 Tdr. 3 Skpr. 1, Fkr. 2 Alb., Skovskyld 2 Tdr. 7 Skpr. 1 Fkr. 2 Alb. Denne Gaard har i ældgamle Tider været et Teglværk til det gamle Egholmslot, som har ligget paa en liden Holm i et Kiær Vesten for Skiørpingemark, hvor dets Rudera med dobbelte Grave og Volde endnu ere kiendelige og sees, men samme Slot er blevet ødelagt af Dronning Margrethe; Slottets Plads hører til Teglggaard. Sydost fra Pladsen ligger en Høy, som endnu kaldes Fruerhøy eller Dronning Margrethes Høy, saa og nogle lange Bakker, som kaldes Fruerlundsbakker,

11) **Fræersogn** er Annex til Skiørpingkirke. Dertil hører: Fræerbye; Seglstrupbye; Tustrup, en Herregaard, men ukomplet; dens frie Hovedgaardstaxt er 13 Tdr. 3 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 8 Tdr. 4 Skpr., Bøndergods 41 Tdr. 2 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 4 Skpr. 3 Fkr., Tiender 15 Tdr.

12) **Sønderkongslevsogn**. Dertil hører: Sønderkongslevbye; noget fra samme Bye ligger i Heeden en stor og viid Plads, besat med mægtige store Stene rundt omkring: denne Plads kaldes store Munus, hvor een af de gamle danske Konger formenes at være begravet, hvoraf baade Herregaarden og de to Byer, Sønder- og Nørrekongslev, have deres Navn. Kongstedlund, en Herregaard, beliggende med Udsigt til Kattegat; dens Navn skrives i meget gamle Dokumenter Kongeslevlund, og skal være bygt og beboet af en dansk hedensk Konge, som ligger begravet i en Høy paa nys forommeldte store Plads; dens frie Hovedgaardstaxt er 36 Tdr. 2 Skpr. 2 Fk. 1 Alb., Skovskyld 6 Skpr. 1 Fkr. 2 Alb, Bøndergods baade til Kongstedlund og Randrupherregaard i Skibstedsogn er 430 Tdr. 1 Skp. 2 Fkr., Skovskyld 7 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 1 Alb.

13) **Nørrekongslevsogn** er det ene Annex til Sønderkongslevkirke. Dette Sogn bestaaer ellers af Nørrekongslevbye.

14) **Komdrupsogn** er det andet Annex til Sønderkongslevkirke. Dertil hører: Komdrupbye; Refs eller Refsnæs, en Herregaard, hvis Hovedgaardstaxt er 55 Tdr. 2 Skpr. 1 Alb., Skovskyld 1 Skp. 1 Alb., Mølleskyld 1 Td. 4 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 300 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr., Skovskyld 1 Skp. 1 Fkr. 1 Alb., Tiender 30 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr. 2 $\frac{3}{7}$ Alb. Nogle mene, at denne Herregaard bør regnes til Nørrekongslevsogn.

V. Hornumherred.

Hornumherred grændser mod Østen til Fleskumherred, og noget deraf til Hellumherred; mod Sønden til Aarsherred; men mod Vesten og Norden til Liimfiorden. Dette Herred er meget vidtløftigt, saa at en Deel af den udenbyes Meenighed til St. Budolphisogn i Staden Aalborg ligger paa dette Herreds Grund. Dernæst indbefatter dette Herred et Kiøbstædkirkesogn i den Kiøbstæd Nibe, og fiorten

Landsbyekirkesogne, hvilke ere: 1) Nibekiøbstædkirkesogn; 2) Voxlevsogn; 3) Ælleshøisogn; 4) Svenstrupsgn; 5) Aarestrupsgn; 6) Buderupsgn; 7) Grivlevsogn; 8) Veggerbyesogn; 9) Bislevsogn; 10) Hornumsogn; 11) Sønderholmsogn; 12) Freilevsogn; 13) Sønderupsgn; 14) Suldrupsgn; 14) Nørholmsogn.

Vi merke nu hvert. Kirkesogn i, Særdeleshed.

1) Det Kirkesogn i den **Kiøbstæd Nibe**.

Nibe, en Søekiøbstæd, beliggende ved Liimfiorden, og er meget bekiendt og berømt af sit store og herlige Sildefiskerie, som her falder i bemeldte Liimfiord, og som her gjør en stor Bugt eller saa kaldet Bredning. Denne Bye ligger under 57 Grader 1 Minut Latitud., og 25 Grader 33 Minuter Longitud. Den ligger 2 Mile fra Aalborg og 8 Mile fra Viborg.

Byens Handel er meest Sildehandel af Sildefiskeriet, da deraf i forrige Tider er aarlig udført mange tusinde Tønder saltede Sild; men nu omstunder tørres de fleste af Vaarsilden, og forsendes til Kiøbenhavn og Norge under det almindelige Navn af tørre Jyder, men Høstsilden nedsaltes. Silden fanges med Bundgarn, som har deres visse Tid at staae; dog er Sildefiskeriet ei nu omstunder saa rigt og overflødigt, som det i forrige Aarhundrede har været, da Prisen paa Silden i Nibe har været anseet som en Regel for de andre Fiskerier til at taxere og fastsætte Sildekiøbet efter paa andre. Stæder.

Aalfiskeriet bruges fra St. Hansdag til Augustimaanedes Udgang af tolv Sælskaber, som bruge deres Strygegilde til at fiske med; men Gaardaalen kommer ei ind i Fiorden førend ved Enden af Augustimaaned.

Byen er meget folkerig. Den har fra utænkelige Tider af havt adskilligt Kiøbmandskab og Handel; men især fik den af Kong Friderik den Fierde Aar 1727 Kiøbstædsprivilegium. Byen har tilforn i Kong Kristian den Andens Tid været et bekiendt Fiskerleie, og da hørt under Voxlevsogn, men dog havt sit eget lidet Kirkekapel, kaldet St. Justi eller Jodoci Kapel, hvortil er i de papistiske Tider skeet megen Pillegrimsfart formedelst nogle Helgenes Been og Reliquier, som bleve der giemte. (See Terpagers Ripæ Cimbr. Pag. 567).

Kirken har fra Aar 1513 tilhørt Biskoppen i Viborg, og havt sin egen Præst. Men nu er Nibebyes Sognekirke Hovedsognet, og Voxlev er Annexet. Begge disse to Kirker høre nu under Baroniet Lindenborg. Byen leed stor Skade af Ildebrand Aar 1765. Byens Øvrighed

er en Byefoged, som tillige er Herredsfoged over Hornum- og Fleskumherreder, samt en Bye- og Herredsskriver. Byetinget holdes i Nibe hver Løverdag, og Herredstinget for bemeldte to Herreder holdes i Byen hver Torsdag i Byefogdens Huus; thi Raadstue er her ikke. Sildefiskerne have deres Kaage eller fladbundede Fartøier, men Kiøbmændene har adskillige store Fartøier, hvormed de farer paa Norge og andensteds. Posten afgaaer fra Nibe til Aalborg hver Mandag, Onsdag, Torsdag og Løverdag, og kommer igien tilbage samme Aften. Et aarligt Marked holdes her den 25. Septembr,

2) **Voxlevsogn** er nu Annexet til Nibekiøbstædskirke; men Aar 1572 i Kong Friderik den Andens Tid var Voxlev Hovedsognet, Nibe derimod Annexet, og Sognepræsten boede da paa Dalsgaard, som sin Præstegaard. Til dette Sogn hører: Voxlevbye; Pandum, en Herregaard, som i de ældgamle Tider har hørt til Vitskølkloster, og derefter til Viborgbiskopdom; men ved Reformationen hiemfaldt Aar 1536 til Kongen og Kronen, men derefter er den i Kong Kristian den Fierdes Tid solgt til privat Eiendom. Gaarden har, tilligemed den Herregaard Lundbek i Bislevsogn, havt sin egen Birkeret; dens frie Hovedgaardstaxt er 30 Tdr. 5 Skpr. 1 Fkr., Bøndergodset er inbberegnet under bemeldte Lundbeks kontribuerende Hartkorn. Grydstedbye; Harild; Østergaard; Simestedgaard; Kleistrupbye; Taarupbye; Gielstrupbye; Rodstrup; Binnerupbye.

3) **Ælleshøysogn**; dertil hører Ælleshøybye, Raakildegaard, Bonderupbye.

4) **Svenstrupsogn** er Annexet til Ælleshøykirke. Dertil hører: Nørresvenstrupbye; Søndersvenstrupbye; Ridemandsmølle; Lyngbierggaard; Lerebye; Vestermølle; Østermølle. Udi den danske Historie er dette Sogn bekiendt af et Feltslag, hvori den danske Adel og deres medhavende Krigsfolk (som her paa Marken opholdte sig om Natten, for at ville Dagen derefter rykke hen til Aalborg, men blev om Morgenen strax angreben af Skipper Klemen og de oprørske Vendelboer) bleve slagne paa Svenstrupmark Aar 1534. (Læs Ar. Hvitfelds Krønike Pag. 1430.)

5) **Aardestrupsogn**, hvis Navn ogsaa skrives Ordestrup og Ardestrup. Dertil hører: Aarestrupbye, hvor Tinget holdes om Tirsdagen; Torstedlund, en Herregaard, som har en behagelig Situation ved Skoven, med Fiskedamme

og ferske Søer. Denne Gaard er tilligemed de Herregaarde Rostrup og Albek oprettet til et Stamhuus, som sorterer under Torstedlundsbirk; Paa Gaarden holdes Staldstude; Gaardens frie Hovedgaardstaxt er 45 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr., Skovskyld 5 Tdr. 7 Skpr. 1 Fkr. 1 Alb., Bøndergods til Torstedlund og Albek er 569 Tdr. 6 Skpr. 2 Fkr. 1 1/2 Alb., Skovskyld 5 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 7 Tdr. 3 Skpr. 2 Fkr., Tiender 96 Tdr. Torstedbye; Ærstedbye; Stubberup, har to Gaarde; Rødmølle; Foldager, en eeneste Gaard. Sognepræsten boer i Julstrup. i Annexet. I Aarestrupbye er et Hospital for 5 Lemmer.

6) **Buderupsogn** er det ene Annex til Aardestrupkirke. Dertil hører: Buderupholm, en Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 18 Tdr. 1 Skp. 1 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 1 Skp. 1 Alb., Mølleskyld 2 Skpr. 2 Alb., Bøndergods 240 Tdr. 2 Skpr. 3 Fkr. 1 1/2 Alb., Skovskyld 15 Tdr. 1 Skp. 2 Alb., Mølleskyld 1 Td. 2 Fkr., Kongetiender 58 Tdr. 6 Skpr. 3 Fkr. 1 2/5 Alb., Kirketiender 12 Tdr. 3 Skpr. 1 Fkr. 2 1/3 Alb. Ved Gaarden er anlagt et Sæbesyderie og en Oliemølle. Støvringbye; Støvringmølle, Mastrupbye; Sørupbye, paa hvis Mark sees nogle Rudera af et Kapel eller liden Kirke; Søgaard, en eenlig Gaard; Julstruppræstegaard, paa 8 Tdr. Hartkorn, hvor Sognepræsten, som forhen er meldt, boer. Samme Gaard har Kong Kristian den Tredie Aar 1552 givet dertil i Stedet for en anden Præstegaard, som laae ved Buderupkirke, men blev nedbrudt, og dens Marker lagte under Herregaarden Buderupholm.

7) **Gravlevsogn** er det andet Annex til Aarestrupkirke. Dertil hører: Gravlevbye; Oplevbye; Oplevtved, 3 Huse; Lundhuset; Skyllingbrochuus; Fløebye; Borup, 2 Gaarde. Udi dette Sogn er en stor Sø, hvis søndre Side aldrig fryser, om der er aldrig saa stræng en Vinterskulde..

8) **Veggerbyesogn**; hvortil høre: Veggerbye; Hidsbye; Bustedgaard; Høiriisgaard; Brastedbye; Aastrupgaard; Torndalgaard; Byrstebye; Liungsebye; Kalstrupbye; Kirketerpræstegaard, hvor Sognepræsten boer.

9) **Bislevsogn** er Annexet til Veggerbyekirke. Dertil hører: Bislevbye; Lundbek, en Herregaard, beliggende meget fornøieligt ved Liimfiorden, en Fierdingvei fra Kjøbstæden Nibe. Gaarden skal have sit Navn af den tæt omkring

Haugen paa den østre Side løbende Bek, og de fire omliggende Lunde eller smaa Skove. Denne Gaard har baade tilstrækkelig Skov, og skjønt Fiskerie; thi den har 47 matrikulerede Fiskestader i Liimfiorden, dernæst tillige ogsaa en Deel Boelsjorder og Huusgrunde i Nibe. Paa Gaarden holdes Staldstude. Dette Gods, tilligemed den Herregaard Pondum i Vorlevsogn, have deres egen Birkeret, hvis Birketing, holdes om Onsdagen. Den frie Hovedgaardstaxt er 34 Tdr. 1 Alb., Bøndergods til begge Gaardene er 562 Tdr. 2 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 3 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr., Mølleskyld 18 Tdr. 7 Skpr. 3 Fkr. 2 Alb., Tiender 94 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr. 1 $\frac{4}{7}$ Alb. Paa Lundbeksmark er et Sted, kaldet Korsriis, hvor endnu sees Rudera af en Herregaard, kaldet Korsriis, som blev Aar 1568 nedbrudt, og i dens Sted blev Lundbek opbyggt af dens Materialier. Holmagerbye; Hedegaarden; Snarupgaarden; Pindstrupgaard; Tyrestrupgaard; Ildftegaardj. Dørupbye; Halkiærmølle.,

10) **Hornumsogn.** Dertil hører: Hornumbye; Hæsumbye; Guldbekbye, hvorigiennem flyder en Bek, som deler Byen i Østerguldbek og Vesterguldbek; samme Bek bliver siden til en stor Aae, som flyder igiennem Svenstrup ned i Aalborgfiord, og udgiør Østeraae i Aalborg. Volstrupbye, hvor den jydsk Spaamand, om hvilken Jens Lauritzen Wolf i sin Encomion Regni Daniae Pag. 79 fortæller, havde sit Natteherberge i en Ovn, og hans Hest stod uden for. Molbjergbye; Æstrupbye; Frendrup, en eenlig Gaard; Abildgaard; Mølgaard, en eenlig. Gaard.

11) **Sønderholmsogn.** Dertil hører Sønderholmbye, paa hvis Byemark sees et hedensk Offersted, hvor en stor Steen, 20 Alen i sin Omkreds, ligger oven paa en Deel andre opreiste, Stene. Restrup, en Herregaard, hvis Navn ofte skrives Resstrup; denne Gaard, tilligemed Torstedlund og Albek, blev af Greve Friderik Kristian Levetzau oprettet til et Stamhuus, og har sit eget Birketing, som holdes om Tirsdagen i Aarestrupbye; paa Gaarden holdes Staldstude; man har her ogsaa skjønt Fiskerie i Liimfiorden. Dens frie Hovedgaardstaxt er 105 Tdr. 1 Skp. 3 Fkr., Mølleskyld 1 Td. 4 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 763 Tdr. 4 Skpr. 1 Fkr. 1 $\frac{1}{2}$ Alb., Mølleskyld 11 Tdr., 5 Skpr. 2 Fkr., Tiender 154 Tdr. Tostrupbye; Norupbye.

12) **Freiglevsogn** er Annexet til Sønderholmkirke. Dertil hører: Freiglevbye; Dragstrupbye.

13) **Sønderupsogn**, hvis Kirke ligger ved Landeveien mellem Viborg og Aalborg, bestaaer af Sønderupbye; midt i samme Bye ligger et stort Kiær med en Dam i Midten, som før skal have været en stor Søe; paa Byemarken ere nogle Høye, som kaldes Bavnhøye. Blæsborg; Knol, et Boel; Munkholm, to smaa Steder: Rebstrup, har tilforn været et adeligt Herresæde, og sees endnu de overblevne Rudera af den gamle Bygning, men nu er Gaarden afdeelt i to smaa Steder, hver paa 6 Tdr. Skyld; derved ligger en Vandmølle i en dyb Dal. Pleistrupgaard; Trengstrupgaard; Tøtterup, tre halve Gaarde; Rodstedbye, hvor man seer nogle tydelige Rudera af en Kirke og Kirkegaard, som der i forstum Tid har staaet. Bravelstrupbye; Gammelholm, en eneste Gaard.

14) **Suldrupsogn** er Annexet til Sønderupkirke. Dertil hører Suldrupbye, hvor der tilforn har været en stor Søe, som nu er udskaaren og indhegnet til Høebiering. Albek, en Herregaard, som nu er indlemmet til Stamhuset Restrup, og Godset sorterer under Restrups Birketing, paa Gaarden holdes Staldstude; dens frie Hovedgaardstaxt er 17 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr.: men Gaardens kontribuerende Bøndergods er indberegnet under Torstedlunds Gods i Aarestrupsogn. Paa Hovmarken ere tre Steder, som kaldes Povelstrup, Hvingelhat og Riisholt, hvilke have været tre Bøndergaarde, men ere afbrudte og henlagte under Hovedgaarden. Hyllestedbye, hvorved ligger en stor Søe, kaldet Hidsøe; Hyldalbye; Ørstrupbye; Dalumgaard: Hidsbekgaard; Hidsbekmølle; Frendstrupgaard.

15) **Nørholmsogn** bestaaer af Nørholmbye; Klitgaardene er et Fiskerleie, beliggende en halv Miil førend man kommer til Kiøbstæden Nibe; her er en stor Bakke, bestaaende af lutter Kride og Krideleer. Imellem Nørholm- og Sønderholmsogne har forstum gaaet Søe og salt Vand, hvor man ikke allene med Fiskekaage, men og med store Fartøier har kunnet seile, men nu er Vandet udskaaret, saa at her er tørt Land, Fædrivt, Moser, Eng og Mark.

16) Til **St. Budolphisogn** i Staden Aalborg hører følgende Byer, som udgøre den udenbyes Menighed paa Landet; hvilke Byer ligge i dette Herred, nemlig:

Hasseriisbye, en stor Bondebye, hvis Huusmænd gaae dagligdags ind til Aalborg, og tiene som Arbeidsfolk og Dagleiere. Vesterladegaard, en frie og komplet Herregaard, beliggende strax uden for Aalborgbyes Vesterport; den har i ældgamle Tider været en Ladegaard enten til Aalborgslot, eller til Helligaands Kloster og Hospitalet, og fra den Tid af endnu fører Navn af Ladegaard. Den har tilhørt Kongen og Kronen indtil Aar 1675, da den blev bortskiødet til privat Eiendom; dens frie Hovedgaardstaxt er 37 Tdr. 4 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 264 Tdr. 4 Skpr. 2 Fkr. Klostermark; Kietteruphuus; Kiærsmølle, tilforn Riismølle kaldet; Kiærslund, en liden Gaard. (Se tillige St. Budolphisogn i Staden Aalborg foran Pag. 404).

VI Fleskumherred.

Fleskumherred grændser mod Norden og Østen til Liimfiorden; mod Sønden til Hellumherred; og mod Vesten til Hornumherred. En Deel af Staden Aalborg og den udenbyes Menighed til vor Fruesogn i Aalborg ligger paa dette Herreds Grund. De Landsbyekirkesogne, som dette Herred bestaaer af, ere disse 14 efterfølgende, nemlig: 1) Romdrupsogn; 2) Klarupsogn; 3) Storvordesogn; 4) Seiglflodsogn; 5) Mousogn; 6) Ferslevsogn; 7) Dahlsogn; 8) Voldstedsogn; 9) Guddomsogn; 10) Lillevordesogn; 11) Gunnerupsogn; 12) Nøflingsogn; 13) Nørretranderssogn; 14) Søndertranderssogn. Vi merke nu hvert Sogn især:

1) **Romdrupsogn** bestaaer allene af Romdrupbye.

2) **Klarupsogn** er Annexet til Romdrupsogn. Dertil hører: Klarupbye; Klarupgaard, en Herregaard, hvis frie Hovedgaardstaxt er 26 Tdr. 2 Fkr. 2 Alb., Bøndergods 346 Tdr. 7 Skpr. 3 Fkr. 2 1/2 Alb., Tiender 103 Tdr.

3) **Storvordesogn** bestaaer af Storvordebye, hvor den Bonde Æsbern Jensen Reimard boede, som Aar 1534 greeb og fangede Rigets Fiende, Skipper Klemens, og til Belønning for denne hans Heltegierning forlehned Kong Kristian den Tredie ham med en Gaard der i Byen, frie for alle, Afgivter. (A. Hvitfelds Krønike Pag. 1432).

4) **Seiglflodsgn** er Annexet til Storvordesogn. Dertil hører: Seglflodbye; Seglflodmølle.

5) **Mousogn**; dertil hører: Moubye; Ægensebye, paa hvis Mark staae to saa kaldte Viider, til et Kiendetegn for de Seilende, hvilke derfor efter hvert Skibs Læsters Drægtighed maae betale noget vist til deres Vedligeholdelse. Ægensekloster, en ukomplet Sædegaard, hvis Hartkorn er 6 Tdr. 2 Fkr. Denne Gaard har i fordum Tid været Hovedgaarden for alt det Bøndergods der i Egnen, som har hørt til Mariagerkloster, og derfor af Almuen faaet Navn af Kloster, men ellers aldrig har været et Kloster selv; den har i de Tider Aar 1453 havt store Herligheder af Told, Forstrand, Fiskerie etc., men nu er Gaarden foreenet med en anden stor Sædegaard, kaldet Høstmark, der i Sognet. Høstemark eller Høstmark, en stor men ufrie Herregaard, som tilforn har været fire Bøndergaarde, og kaldet Høgsted eller Høysted, af de mange omliggende Høye. Gaarden er oprettet Aar 1698.; dens Hovedgaardstaxt er 14 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb., Skovskyld, 1 Td. 2 Skpr. 2 Fkr. 2 Alb., Mølleskyld 3 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr., Bøndergods 129 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr. 2 Alb. Dokkedalbye, hvor nogle Bierge ligge, som kan af de Seilende sees næsten to Mile ude i Søen; oven paa et af disse Bierge er en Dam med Fiske i. Stridmølle, som gaaer ved Vandet af de to Bekke, Flandsbek og Strebek; Stebekbye, som har sit Navn af den Bek Stebek, som er den tredie Bek, der løber igiennem Sognet; Knarmov, een Gaard; Færgehusene; Skiellet, et Huus, som Kong Kristian den Anden selv ved sin høie Nærværelse udviiste at skulle være Grændseskiellet imellem Mariagerklosters og Viborgkapitels Eiendomme der i Sognet. Udi Kong Kristian den Tredies og Kong Friderik den Andens Tid har i Mousogn været et betydeligt Sildefiskerie, da her blev holdt Sildesaltere ved Fiskerleierne, for at salte Sild for kongelig Regning til den kongelige Hofholdning i de Aar 1551 og 1562.

6) **Frerslevsgn** bestaaer af Frerslevbye; Mielsbye; Nøttenbye; Pederstrup, en eenlig Gaard.

7) **Dahlsogn** er det ene Annex til Ferslevkirke. Dertil hører: Dahlbye; Povelstrupbye; Finstrup, en eenlig Gaard, men ukomplet; dens frie Hovedgaardstaxt er 9 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr.

8) **Voldstedsogn** er det andet Annex til Ferslevkirke, og bestaaer allene af Voldstedbye.

9) **Guddomsogn eller Gudumsogn**, hvis Kirke ligger paa en høi Bakke og har et høit Taarn. Strax ved Kirken ligger en stor Gravhøy, kaldet Kongenshøy. Til Sognet hører: Gudumbye; Gudumlund, en Herregaard, omringet med Ege- og Bøgeskov af en Miil i Omkreds. Denne Gaard, tilligemed Mølle, Mølledam og to Aalegaarde, blev Aar 1425 efter den papistiske Overtroe skienket til Biskopsbordet i Viborg, for at holde Sielemesser i Domkirken; men ved Reformationen Aar 1536 blev den med øvrigt bispeligt Gods sekulariseret, og hiemfaldt til Kongen og Kronen. Derefter blev Gaarden med alt sit Gods Aar 1573 solgt til Partikulieres Eiendom. Paa Gaarden holdes Staldstude. Dens frie Hovedgaardstaxt er 39 Tdr. 1 Fkr., Skovskyld 3 Skpr. 2 Alb., Mølleskyld 5 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr., Bøndergods 635 Tdr. 1 Skp. 1 Alb., Skovskyld 2 Tdr. 2 Skpr. 3 Alb., Tiender 54 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr., 1 Alb. Ved Gaarden ligger en skøn Vandmølle med to Qværne, som drives af en Aae, hvortil gaaer en Søe og adskillige Bekke; derved er et got Aalefiskerie, og lidet fra Gaarden ere to skønne Aalegaarde i nogle sammenløbene Aae og Søer. Paa en Banke østen for bemeldte Vandmølle staaer et lidet grundmuret Taarn, som formodentlig i forðum Tid har været et Fangetaarn. Kieldgaarde, ere tre Gaarde.

10) **Lillevordesogn** er Annex til Gudumkirke, og bestaaer af Lillevordebye.

11) **Gunnerupsogn**. Dertil hører: Gunnerupbye; Torupbye; Værstbye. Fielleradbye; Lundbyekrathuse; Halsbye; Halsbroehuus; Flamstedgaard; Flamstedmølle; Ooppelstrupbye; Skovstrupbye. Dette Sogn tiligemed Annexet ligge til Biskoppen i Viborg, som holder her sin residerende Kapellan. I dette Sogn ligge en Deel hedenske Altere og Offersteder, nemlig Grønhøy og Abhøy ved Kirken; Tinghøy, hvor Tinget har været holdet; Kirkebakken i Heeden; Hinderhøy; Skaarhøy, etc. Især er Lundbye omgivet med store og høie Bakker; af disse kan man paa den allerhøieste tælle 34 omliggende Kirker.

12) **Nøvlingssogn** er Annexet til Gunnerupkirke. Dertil hører: Nøvlingbye; Lundergaard; Guttentorp; Sæderupbye; Gistrupbye; Vessebye.

13) Til **vor Fruekirkesogn** i Staden Aalborg hører følgende udenbyes Meenighed, som ligger paa Fleskumherreds Grund, nemlig: Teiglgarden; Ængeland, et Markhuus: Ægholm, en Øe i Liimfiorden. (See foran ved Staden Aalborgs Beskrivelse Pag. 405).

14) **Nørretranderssogn** er det ene Annex til vor Fruekirke i Aalborg. Dertil hører: Nørretrandersbye; Sohngaardsholm, en nye Herregaard, indrettet Aar 1688, og, fik det nye Navn, da den tilforn er kaldet Fildstedladegaard, beliggende strax østen for Aalborg; den har i forstum Tid været en Ladegaard til Aalborghuusslot. Her holdes Staldstude. Dens frie Hovedgaardstaxt er 63 Tdr. 6 Skpr. 1 Fkr. 2 Alb., Bøndergods 346 Tdr. 7 Skpr. 3 Fkr. 2 1/2 Alb., Tiender 100 Tdr. Utterupbye; Sundbye.

14) **Søndertranderssogn** er det andet Annex til vor Fruekirke i Aalborg. Dertil hører: Søndertrandersbye; Gugbye.

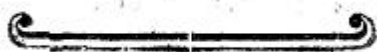
End videre hører til Viborgstift i det Geistlige, eller under Biskoppen i Viborg:

I. **Sønderlyngerred**, beliggende i Dronnigborgamt i Aarhusstift;

II. **Gislumherred**, beliggende i Mariageramt i Aarhusstift; og

III. Den **Kjøbstæd Hobroe**, beliggende i Onsildherred i Mariageramt i Aarhusstift.

Thi vilde den gunstige Læser behage at oplede disse to Herreder og Kjøbstæden Hobroe udi Aarhusstift, hvor de findes hver i sit ommeldte Amt anførte og beskrevne.

Kilde: Nicolay Jonge,
Kongeriget Danmarks chorografiske Beskrivelse.
Kiøbenhavn 1777

Johan Rudolph Thieles Bogtrykkerie og paa hans Forlag, boende i store Helliggieststrædet No. 150